

De arbeidsmarkt voor Ad gediplomeerden: Naar prognoses voor Ad opleidingen?

Prof. dr. Didier Fouarge

ROA, Maastricht University (www.roa.nl)

d.fouarge@maastrichtuniversity.nl

Dag van de Ad, Amersfoort,
16 maart 2018

Aanleiding

- **Beleid:** Doelmatigheid van opleidingsaanbod (CDHO)
- **Student:** Doelmatig kiezen voor een opleiding
- **Behoefte:**
 - Onafhankelijke analyses van aansluiting Ad-aanbod – arbeidsmarkt
 - Prognoses van toekomstige vraag naar Ad-gediplomeerden
- **Gedegen analyse van Ad-markt gaat vooraf aan prognoses**
- **Wat ik ga laten zien:**
 1. Eerste aanzet voor analyse van Ad-arbeidsmarkt
 2. Heeft arbeidsmarktinformatie invloed heeft op studiekeuze?

Ad-arbeidsmarkt

Methodiek ROA prognoses

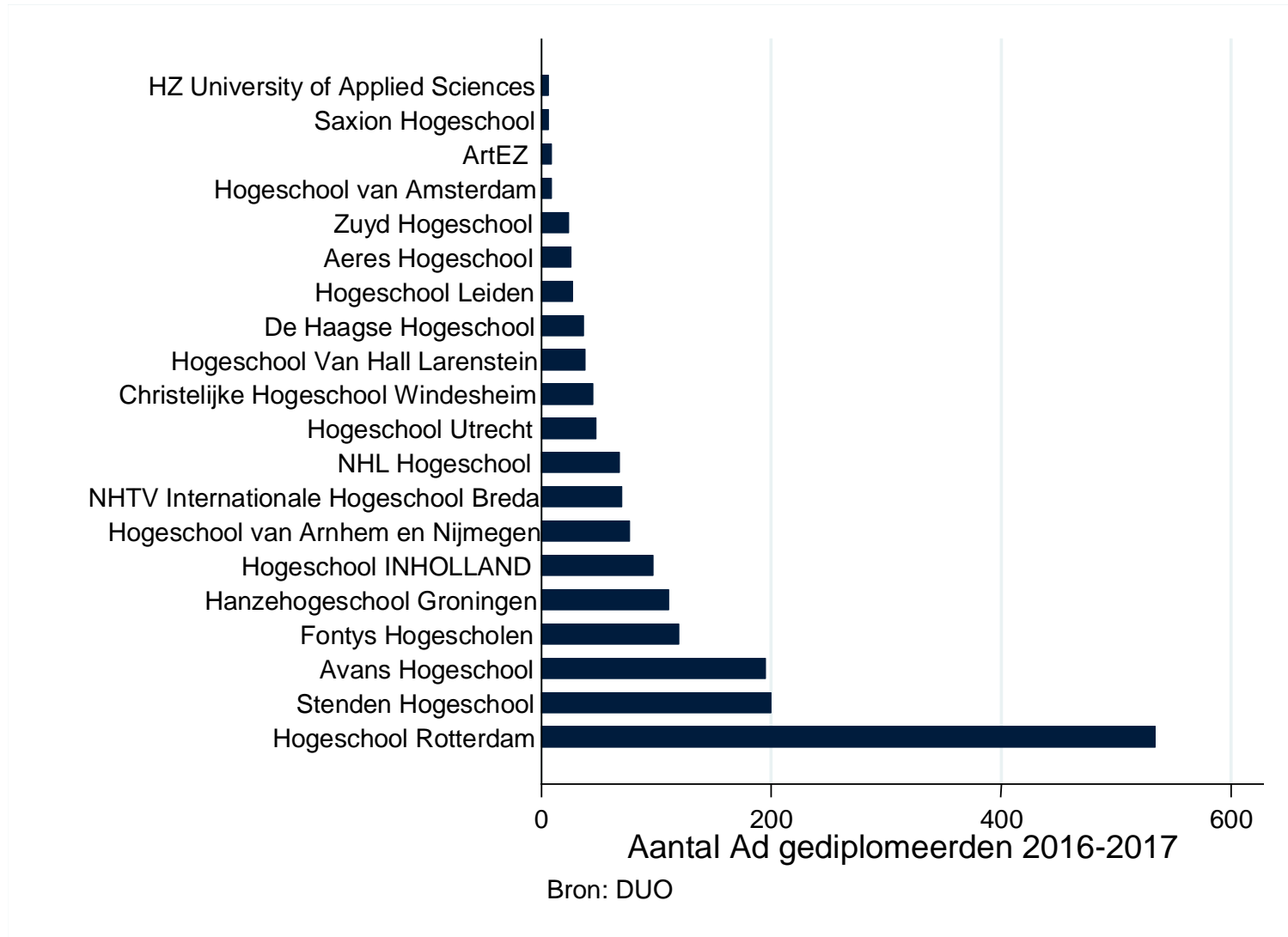
- ROA ramingen van verwachte **vraag** en **aanbod** per beroep/opleiding
 - 90 opleidingstypes
 - 40 MBO (2/3 & 4)
 - 25 HBO
 - 18 WO
 - 113 beroepen,
 - 35 arbeidsmarktregio's
- Eigen (verklarende) econometrische modellen (sinds 1986)
- Data input:
 - Tijdreeksen uit Enquête Beroepsbevolking (1996-2016) [Bevat nauwelijks Ad'ers](#)
 - Ramingen van
 - **CPB**: groei, arbeidsparticipatie naar leeftijd, geslacht en opleiding
 - **Panteia**: werkgelegenheidsontwikkeling naar sector
 - **CBS**: ontwikkeling beroepsbevolking
 - **OCW** Referentieramingen: instroom vanuit onderwijssectoren naar arbeidsmarkt

- Aggregatie van opleidingen: relevantie >< betrouwbaarheid
- Geen info over Ad opleidingen

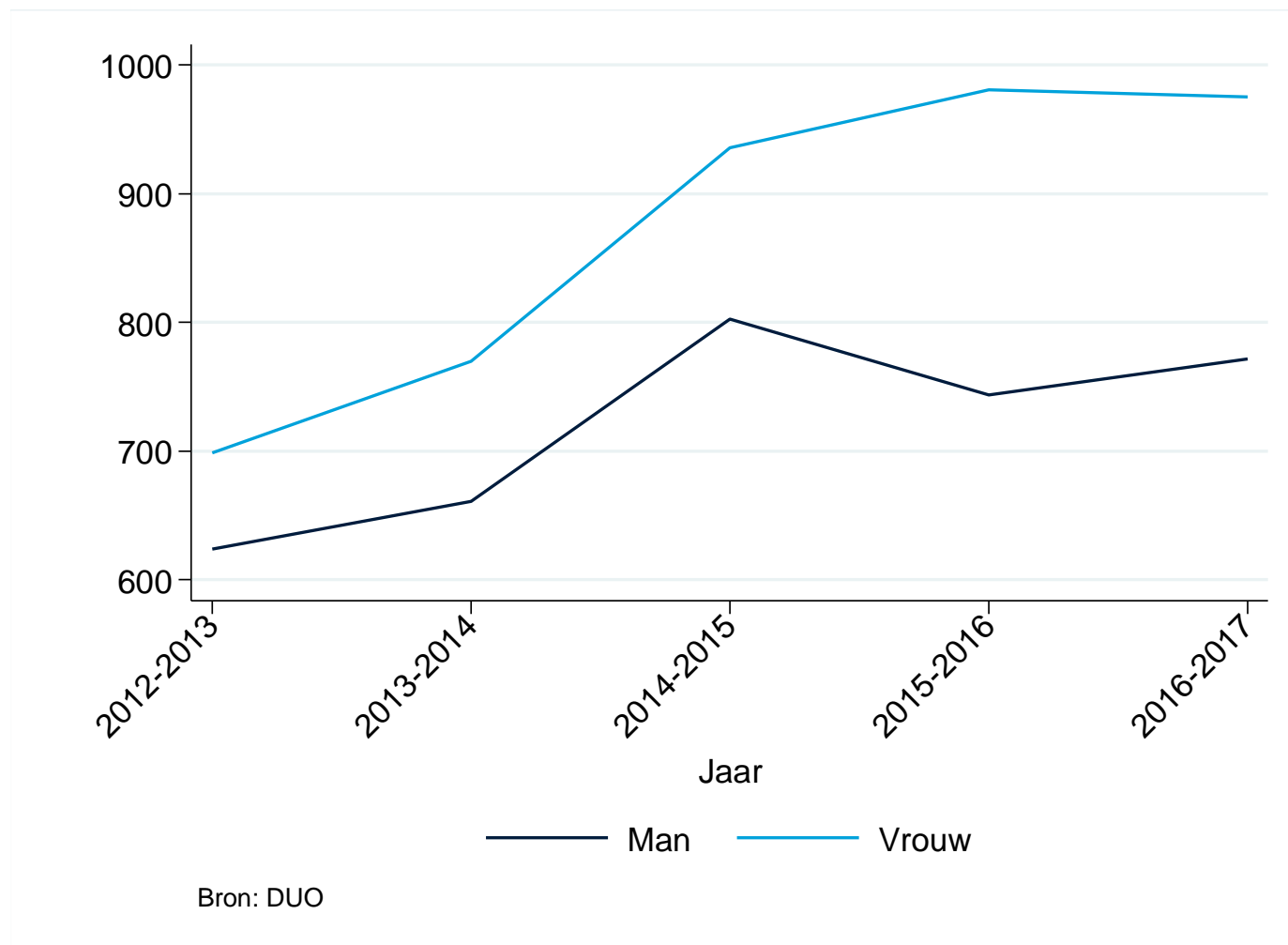
Ad-opleidingen

- Betrekkelijk recent (2006)
- **Toekomstige vraag en aanbod** laten zich moeilijk schatten
- Rendement Ad opleidingen
 - Als rendement gelijk is aan hbo-ba: zijn eigen prognoses dan wel nodig?
 - Als rendement verschilt van andere opleidingen: behoefte aan eigen informatiesystematiek
- Logische eerste stap: analyses van huidige arbeidsmarkt
- Tot nu toe weinig onderzoek (SEO, 2015)
- Bronnen:
 - DUO (bekostigd onderwijs)
 - ROA hbo-monitor & mbo monitor

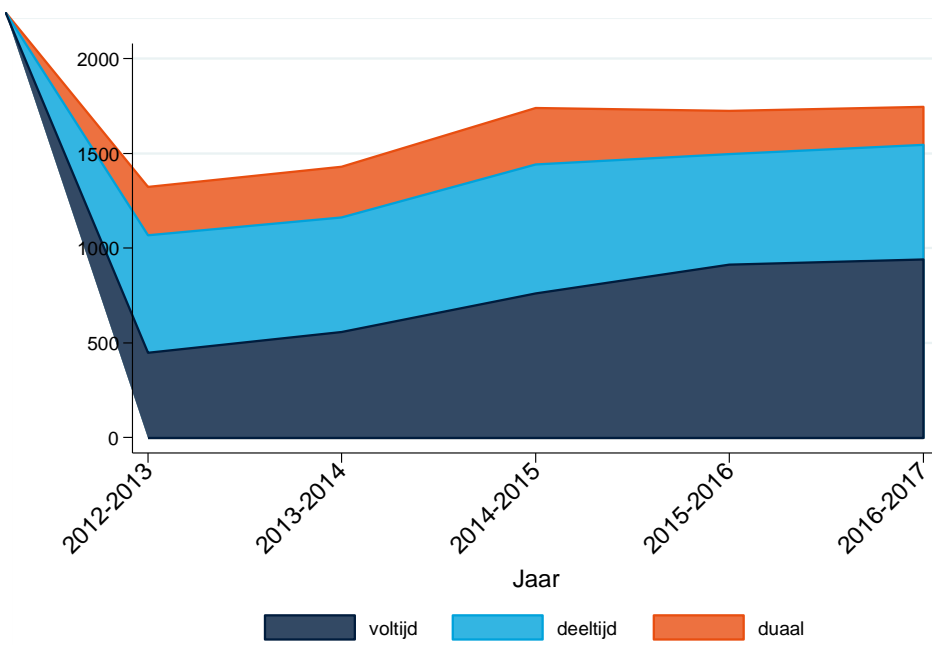
Aanbod

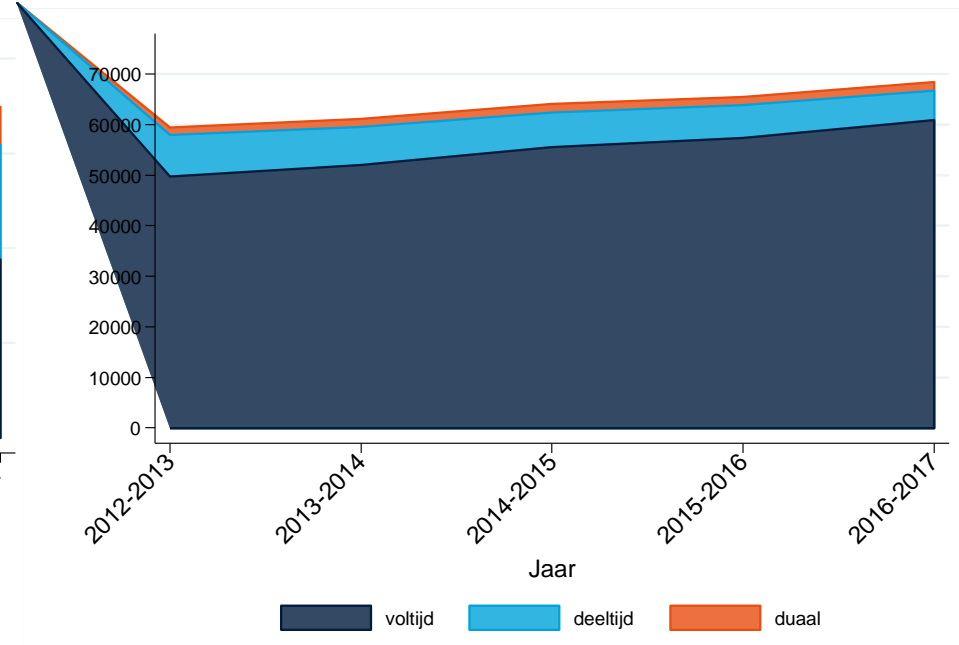
Aanbod

Aanbod (Ad & hbo-ba)

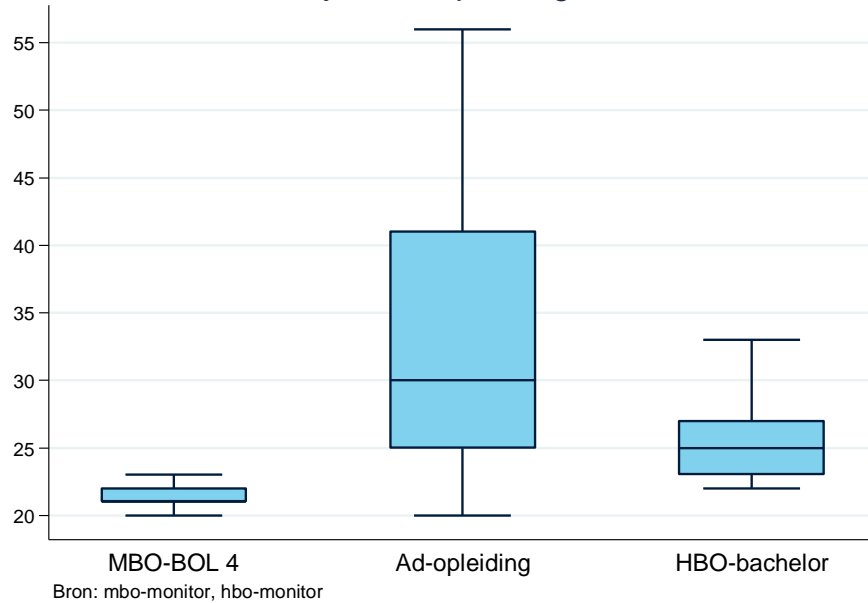
Bron: DUO

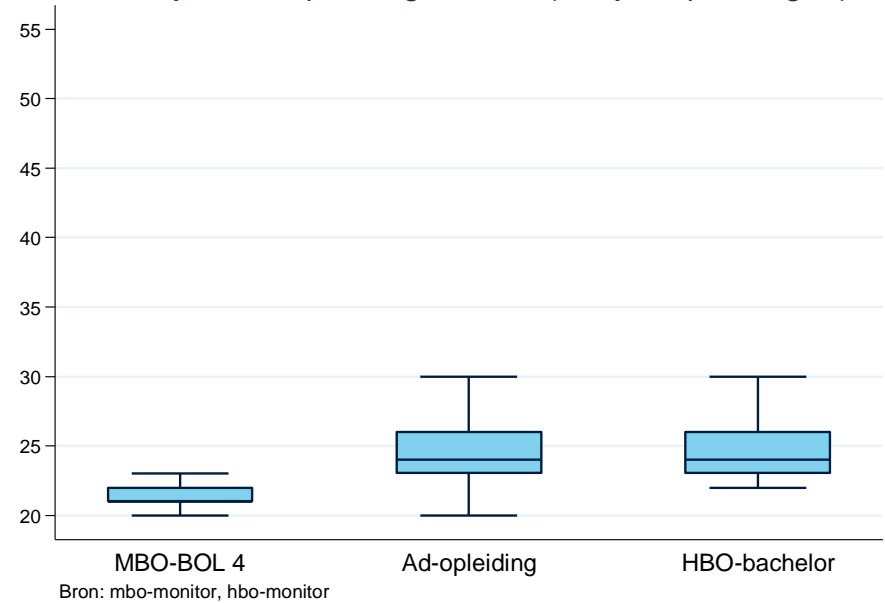
Bron: DUO

Aanbod

Leeftijd naar opleidingsniveau

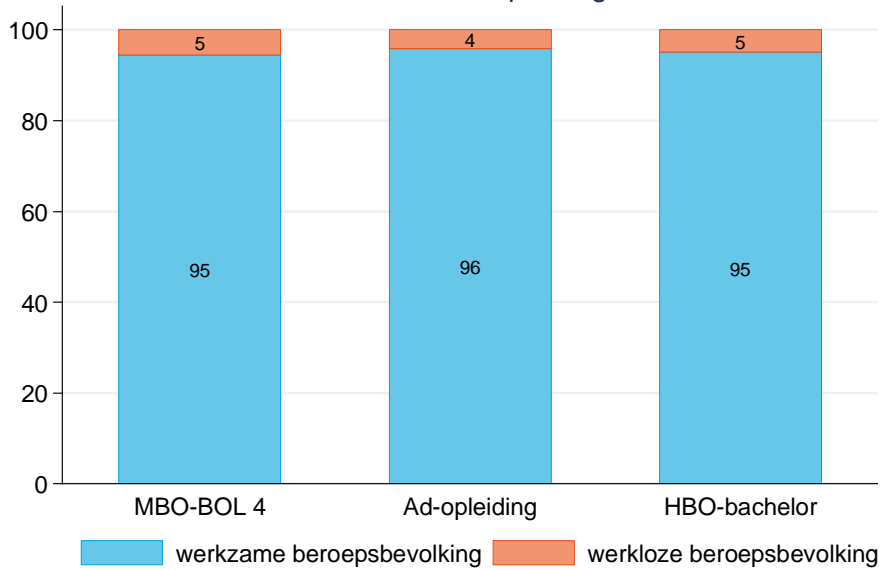

Leeftijd naar opleidingsniveau (voltijds opleidingen)

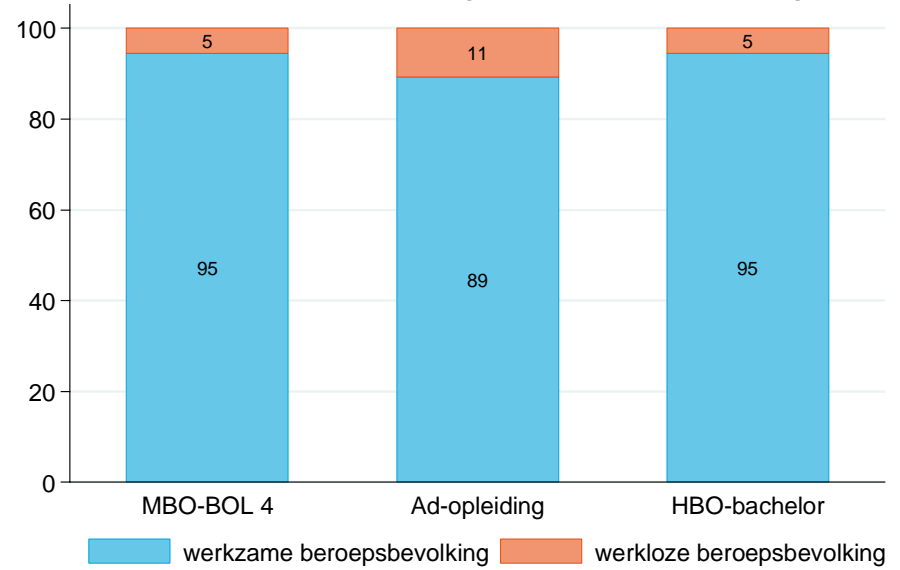
Vraag en aanbod

Werkzaamheid naar opleidingsniveau

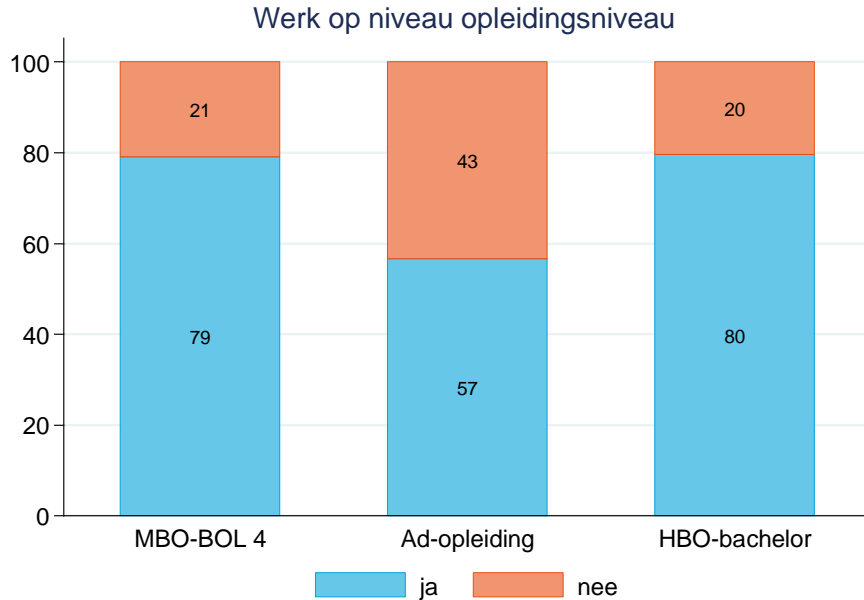
Bron: mbo-monitor, hbo-monitor

Werkzaamheid naar opleidingsniveau (voltijds opleidingen)

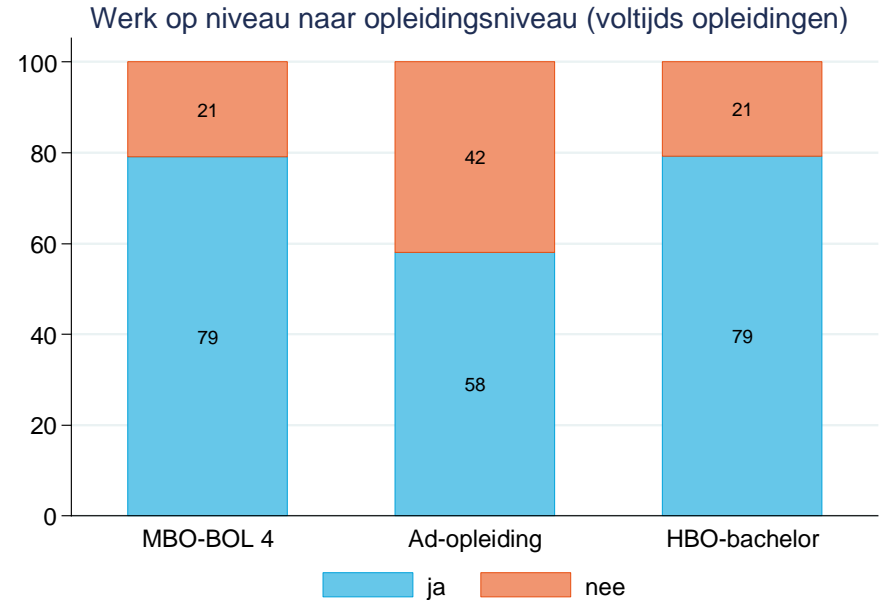

Bron: mbo-monitor, hbo-monitor

Vraag en aanbod

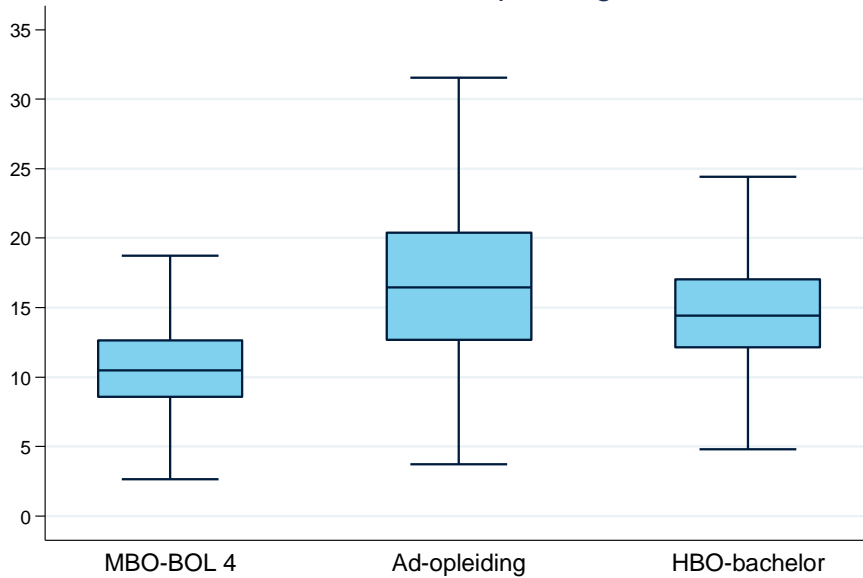
Bron: mbo-monitor, hbo-monitor

Bron: mbo-monitor, hbo-monitor

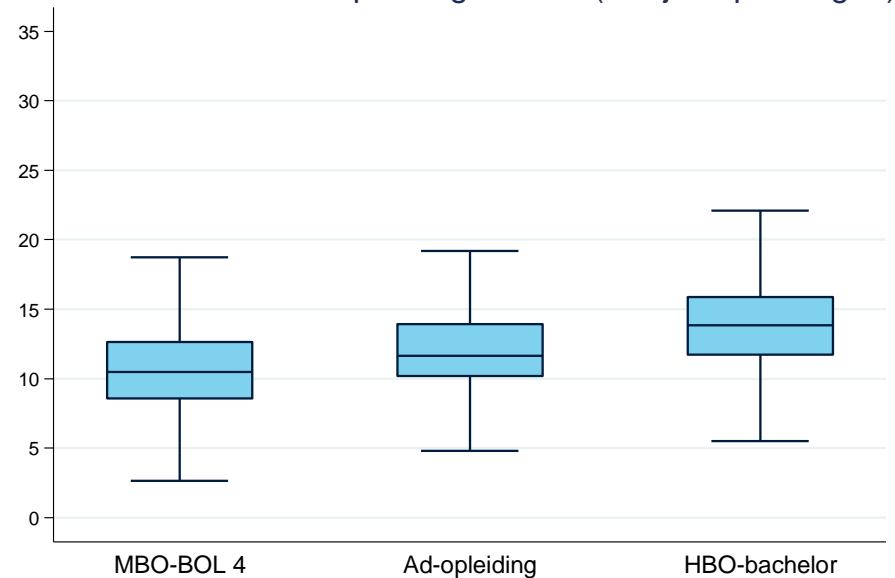
Vraag en aanbod

Bruto uurloon naar opleidingsniveau

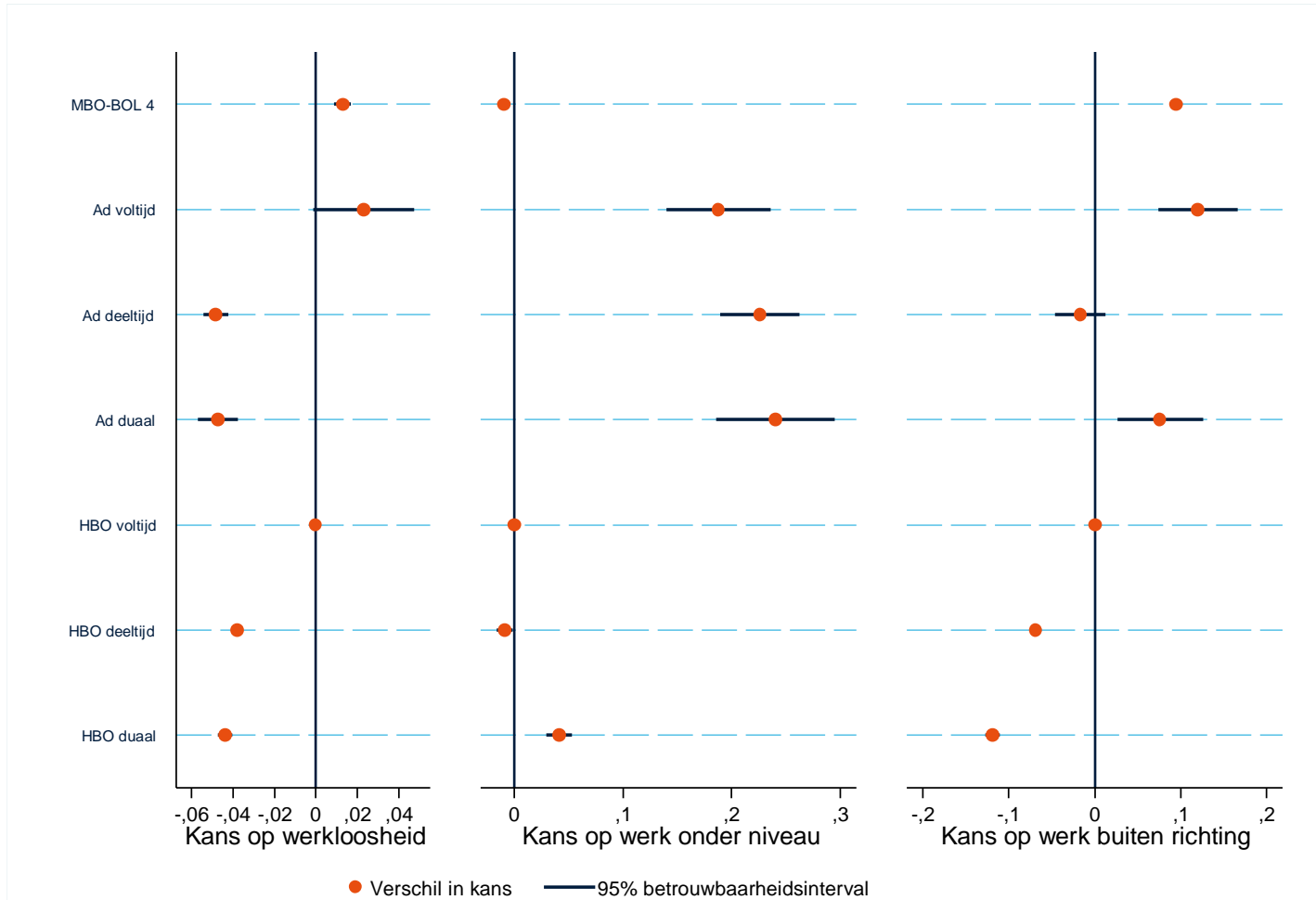
Bron: mbo-monitor, hbo-monitor

Bruto uurloon naar opleidingsniveau (voltijds opleidingen)

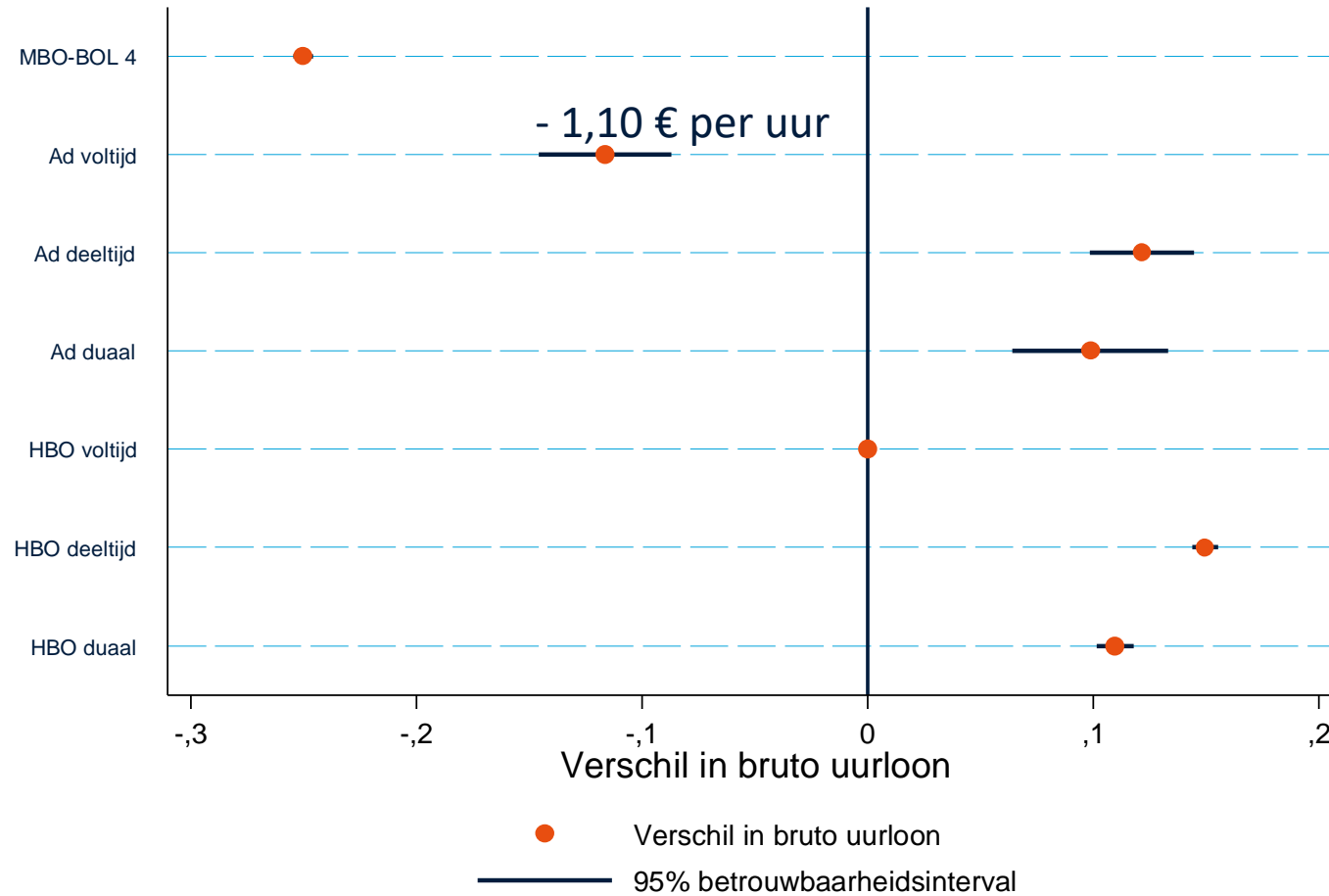

Bron: mbo-monitor, hbo-monitor

'Rendement' Ad opleidingen

'Rendement' Ad opleidingen

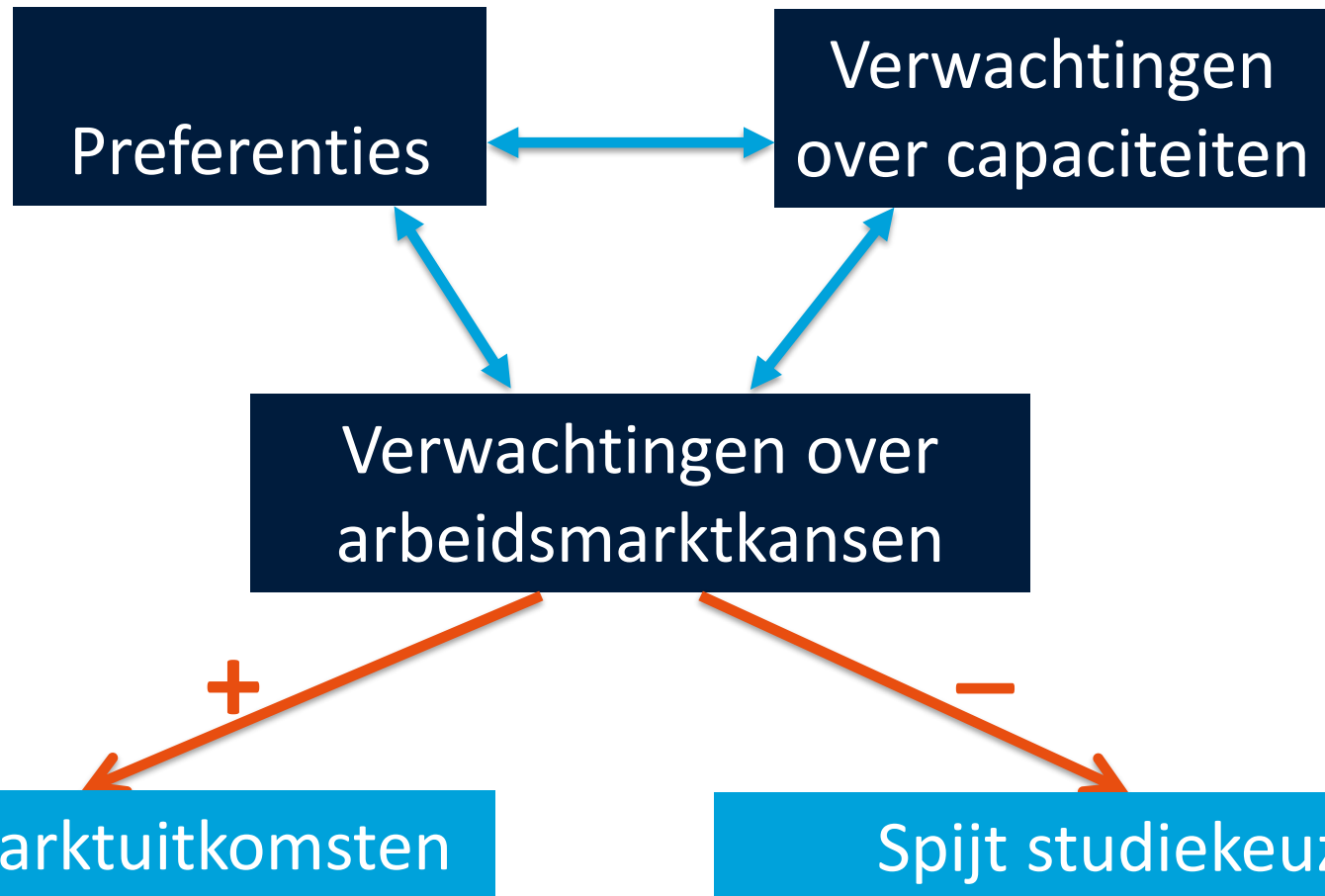
Bron: mbo-monitor, hbo-monitor

Conclusie

- Groei in Ad gediplomeerden, maar is relatief kleine markt
- Ad populatie is anders dan hbo-ba populatie:
 - Ad'ers zijn ouder
 - Slechts +/- 54% is voltijds Ad (90% voor hbo-ba)
 - Voltijds Ad groeit wel snel
- Rendement Ad t.o.v. hbo (voltijd)
 - Vaker onder niveau en buiten richting
 - Lager uurloon
- Nog weinig bekend:
 - Doorstroom mbo-Ad-hbo
 - Ad als concurrent van hbo
 - Verschillen in rendement naar richting
 - Komen verschillen door aanbod of vraag factoren?
- ROA wil hier zicht op geven door combinatie van survey en admin. data
- Deze onbekenden goed onderzoeken voordat methode ontwikkeld kan worden voor prognoses

**Heeft
arbeidsmarktinformatie
invloed op de
studiekeuze?**

Studiekeuzemodel

Niet veel onderzoek over rol arb. info in studiekeuze

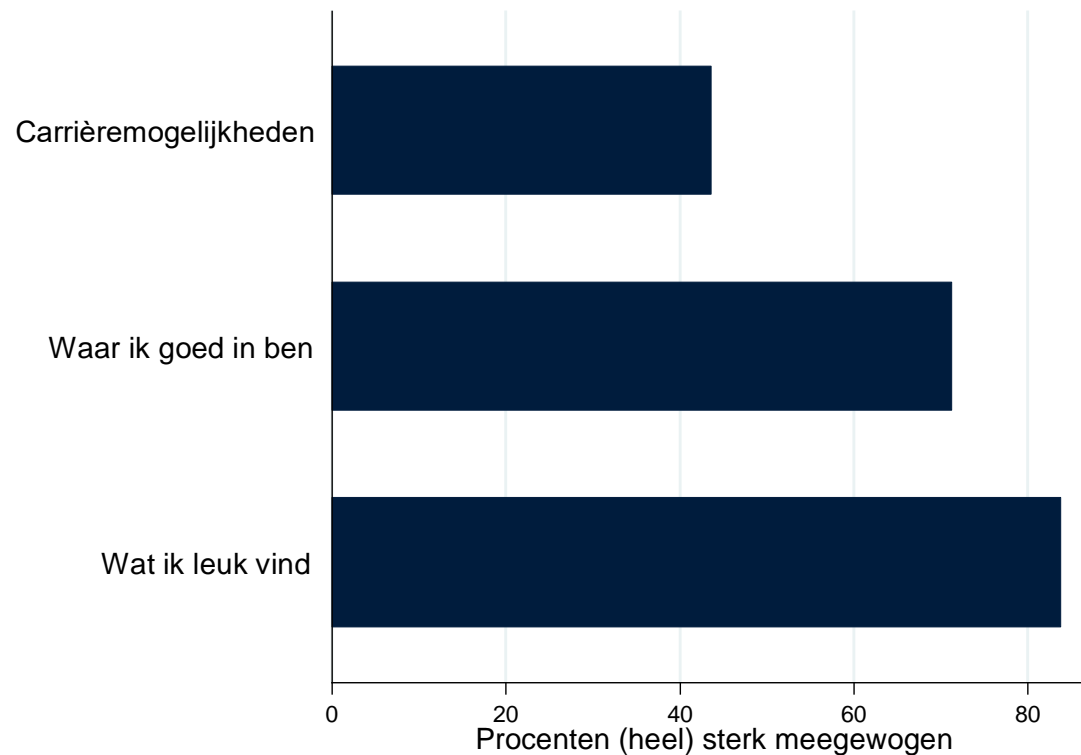
- Preferenties en capaciteit zijn cruciaal (Wiswall & Zafar 2015)
- **Macro:**
 - Beschikbaarheid van arbeidsmarktinformatie bevordert de overgang naar de arbeidsmarkt (Saniter & Siedler 2014)
- **School:**
 - Contact met mentor → minder spijt van studiekeuze (Borghans et al. 2015)
- **Experimenteel:**

Causaal effect van het geven van arbeidsmarktinformatie op studiekeuze:

 - Sterk (Oreopoulos & Dunn 2013)
 - Zwak (Kerr et al. 2014)
 - Vooral baat voor lage sociaal economische status (Wiswall & Zafar 2015)
 - Literatuur gericht op US: 'major choice'

Eigen survey onder mbo'ers

- Oct-nov 2016; supplement op mbo-monitor 2015
- +/- 3.000 mbo-bol 2-4, niet ouder dan 25 jaar
- Thema's:
 - Overwegingen en gebruikte informatie bij opleidingskeuze
 - Vignet over opleidingskeuze

Bron: ROA, Transparante arbeidsmarkt 2016

Betere arbeidsmarktuikomsten voor wie carrièremogelijkheden (heel) sterk heeft meegewogen

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
	Werk	Uurloon (log)	Werk in vakrichting	Werk op niveau	Tevredenheid met functie/beroep	Spijt
Wat ik leuk vind	0	+	+	+	+	-
Wat ik kan	0	+	0	0	0	0
Carriere-mogelijkheden	+	+	+	+	+	-
Controle variabelen	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

Endogeen / ex-post rationalisatie

Keuze-experiment

- Conjoint analysis: keuze tussen mbo opleidingen A / B (5 keer)
- 6 attributen met gerandomiseerde waarden:
 - **Passende opleiding:**
 1. studie passend bij capaciteiten: slecht / gemiddeld / goed.
 2. studie passend bij interesses: slecht / gemiddeld / goed.
 - **Arbeidsmarktkenmerken:**
 3. kans op werk na afstuderen: laag / gemiddeld / hoog.
 4. doorgroeimogelijkheden: slecht / gemiddeld / goed.
 - 2 **schoolkenmerken** (kwaliteit stagebegeleiding en afstand tot school)
- Kwalitatieve typering (net als in studiekeuze123, keuzegids mbo)
- Mbo'er kiest voor vmbo'ers Thomas / Laura

Q9.1. We willen je voorstellen aan Thomas, hij zit in zijn laatste jaar van het vmbo. Daarna wil hij een vervolgoopleiding gaan volgen in het mbo.

In de volgende vijf vragen leggen we steeds twee mbo-opleidingen naast elkaar. De mbo-opleidingen verschillen op een zestal kenmerken van elkaar: de mate waarin de studie passend is bij zijn capaciteiten en interesses, kans op werk na afstuderen, de doorgroeimogelijkheden, de reistijd naar school en de kwaliteit van stagebegeleiding. Andere niet genoemde kenmerken zijn hetzelfde voor de beide mbo-opleidingen.

Q9.2. Keuze 1 van 5:

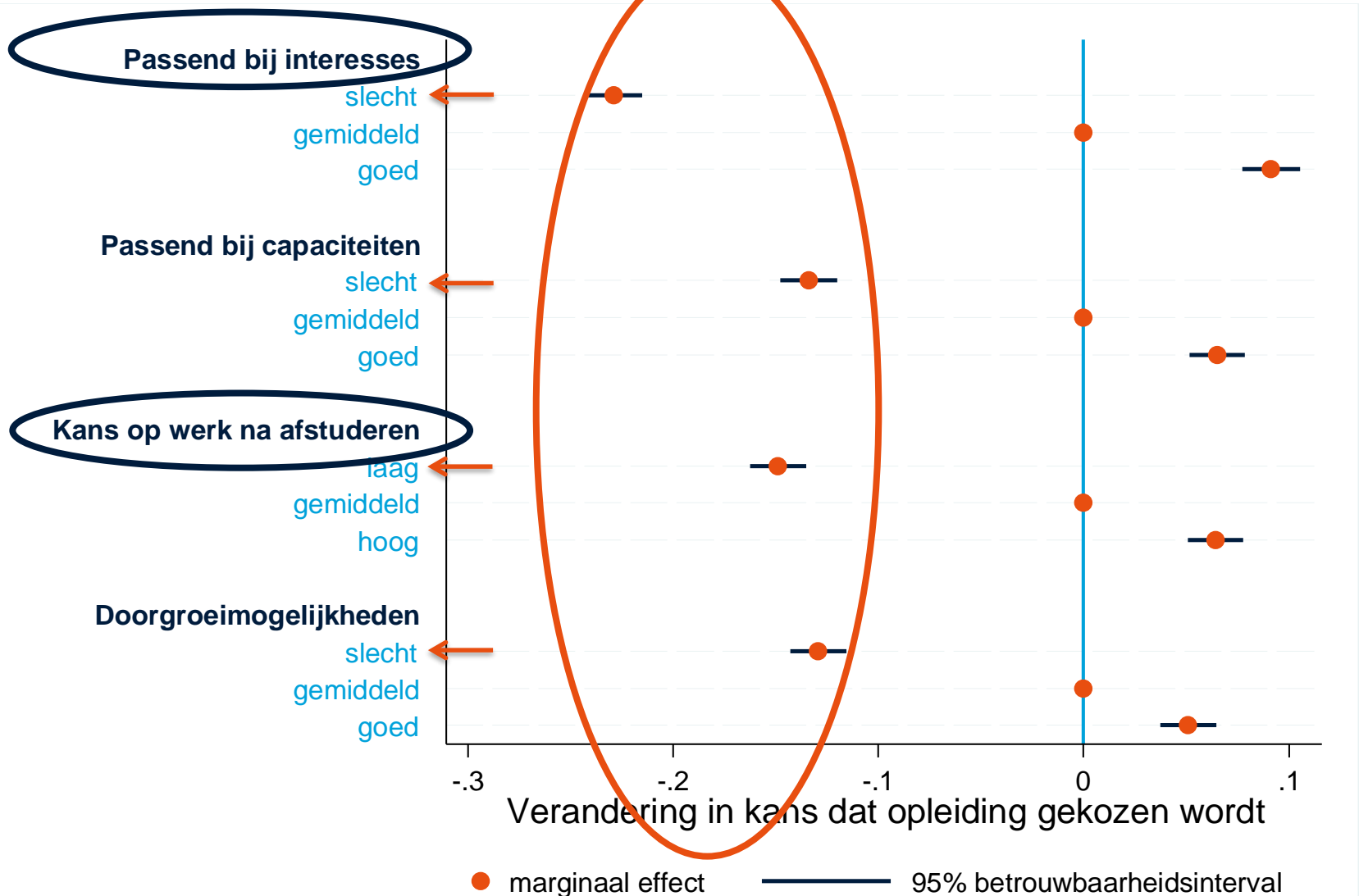
Welke van de twee mbo-opleidingen zou jij Thomas adviseren?

Kenmerk mbo-opleiding	mbo-opleiding A	mbo-opleiding B
Passend bij capaciteiten	<i>goed</i>	<i>slecht</i>
Passend bij interesses	<i>gemiddeld</i>	<i>goed</i>
Kans op werk na afstuderen	<i>hoog</i>	<i>hoog</i>
Doorgroeimogelijkheden	<i>goed</i>	<i>goed</i>
Reistijd naar school (enkele reis)	<i>meer dan 60 minuten</i>	<i>30 minuten</i>
Kwaliteit van stagebegeleiding	<i>slecht</i>	<i>slecht</i>

A B

Interesses, maar ook arb. markt kenmerken doen er toe!

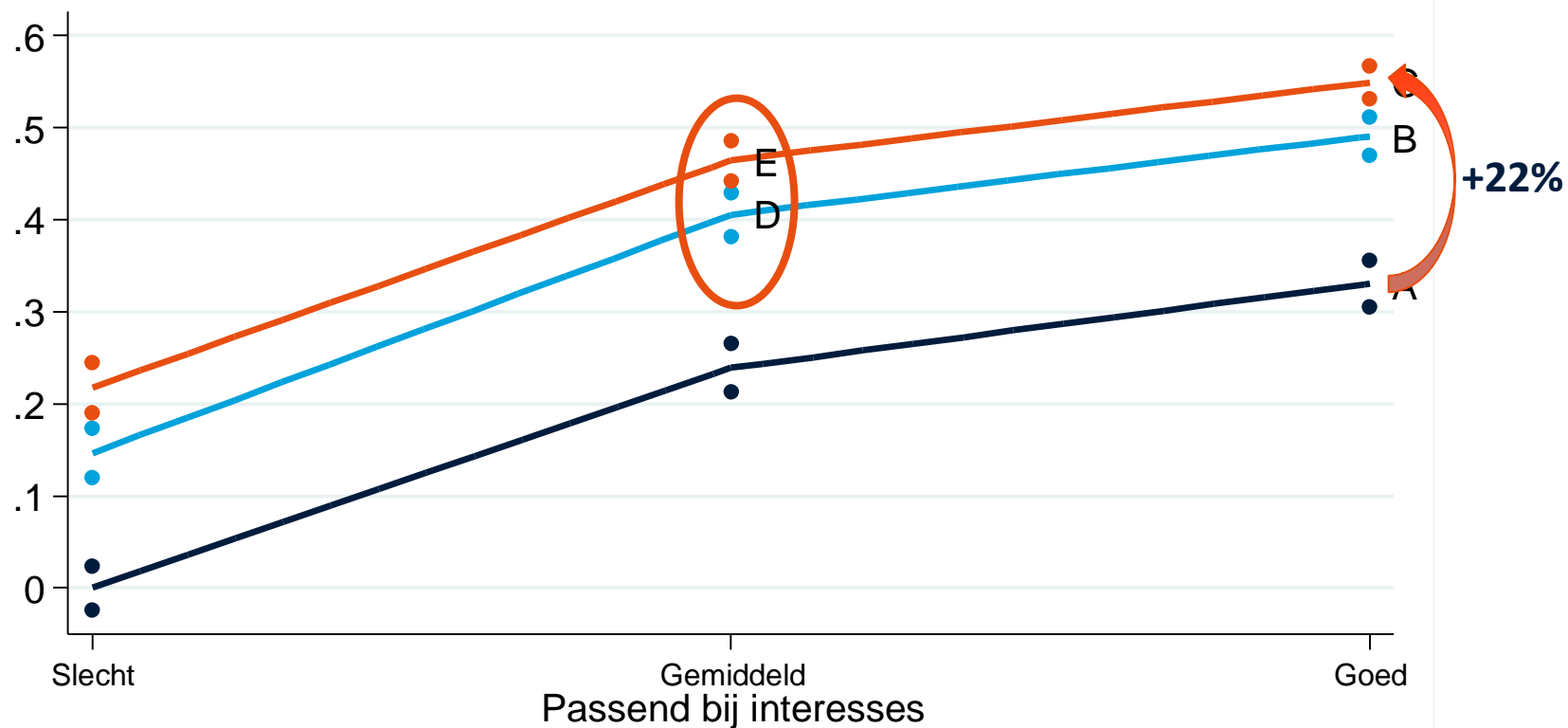
Bron: ROA, Transparante arbeidsmarkt 2016

Afruil preferenties – kans op werk?

- Kans dat mbo opleiding gekozen wordt stijgt met:
 - Kwaliteit van de match met interesses
 - Kans op werk bij behalen van diploma
- Afruil preferenties & kans op werk!
 - Opleiding met goede match met interesses, maar slechte kansen op werk wordt minder vaak gekozen dan opleiding met gemiddelde match met interesses maar goede (of zelfs gemiddelde) kansen op werk.

Trade-off match met interesses – kans op werk

- slechte kans op werk na afstuderen
- gemiddelde kans op werk na afstuderen
- goede kans op werk na afstuderen
- 95% betrouwbaarheidsinterval

Conclusie

- Effect van arbeidsmarktinformatie op studiekeuze?
 - Literatuur: ja / nee
 - Eigen onderzoek:
 1. mbo'ers die gekeken hebben naar arbeidsmarktkansen van opleidingen hebben beter arbeidsmarkttuitkomsten
 2. mbo'ers zijn vatbaar voor informatie, vooral boodschap 'slecht' (slechte match met interesses, lage baankansen)
 3. Bereid te switchen naar opleiding met goede kansen, zelfs als match met preferenties minder goed is
- Vervolgstappen: experimenteel onderzoek
 - Experiment over beroepskeuze van vmbo'ers vanaf 2018-2019
 - Plannen voor experiment in havo/vwo (... nu nog bekostiging)